„ЗАСТАВА“ излази редовно: **средом, петком и недељом** на целом табаку, **уторником** на по табака.

Цена је за Аустро-Угарску:
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
За Србију:
на четврт год. 8 дин., на по год. 16 дин.

Народни бројеви од петка, нарочито за шире народне кругове уређени, могу засебно да се претплате, а цена им је:
на 1 месец . . . . . 25 нов.
на четврт године . . . . . 75 нов.

ЗАСТАВА.

За **ОГЛАСЕ** плаћа се од сваке врсте 6 нов. оваких ситних слова, а за жиг се плаћа 30 новч. сваки пут.
За „**Припослано**“ плаћа се 20 н. од врсте.

ДОПИСИ шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „**ЗАСТАВЕ.**“

Уредништво и администрација „Заставе“ налази се у кући г. Ст. Јефтића, главна улица.

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСЕ не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 новч.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

БРОЈ 166. У НОВОМ САДУ У СРЕДУ 6. НОВЕМБРА 1896. **ГОДИНА XXXI.**

ШТА ЈЕ УГАРСКА?

(*сл*) Ово питање, које изгледа на први мах непотребно — јер је јасно — избило је сада и сувише на површину, јер је доказано, да Угарска није оно, што би требала да је, није оно, чим је крсте.

Угарска је, веле, слободна, независна, уставна држава. Но чињенице су потврдиле, да Угарска није слободна, још мање је независна, а најмање је уставна држава.

Јер у слободној држави не сме бити робова, не сме бити бесправних људи. У слободној држави грађанска слобода треба да је прво добро, прво право које држава грађанима даје. У Угарској тако није. Половина грађана угарских су робови. Бар политички робови. Јер људи који немају права учествовати у раду државног апарата, људи, који немају права служити се својим језиком, људи којима је забрањено звати се својим именом, а то је све нами Немађарима у Мађарској забрањено, ти људи нису слободни грађани једне државе, то су *политички робови* њени

Која држава тако ради са једним делом својих грађана, та је погазила она света начела препорођаја ововековног, начела: слободе и једнакости. Која држава уз то још — и ако тако чини, — то своје дело пред светом скрива лажним изумима неких закона о слободи и једнакости својих грађана, та држава просто свет обмањује, облагује. То је учинила Угарска.

Да ли је Угарска *уставна* држава? На то не треба ми одговора да дамо — дали су га сами избори, сама владја. А тај је одговор овај: Угарска јесте уставна држава јер у њој има уставна влада, парламентаризам, само са тим додатком, да уставна права у Угарској случајно не врше грађани, него насиље, новац, бајонет и кугла.

Долази *независност* Независност Угарске не постоји већ због тога што у њој не постоји ни самоуправа, што не управља собом сама, него је под туторством. Позната је пак ствар да онај ко тутора има, није слободан, још је мање независан. Зашто је пак под туторством: Или је нејака, недорасла, или је неспособна сама за управу, или су је силом под туторство натерали — знаће најбоље сама.

Банфи јој је тутор, он се бар таковим начинио јер он сам ради шта хоће њоме. Изгледа пак да је он само посредник неких правих тутора. Ако је тако — и горе је.

Угарска дакле нити је независна, јер је под туторством; нити је уставна, јер у њој влада сила и насиље, нити је слободна јер су јој грађани туђи робови — па шта је онда?

Одговор је колико кратак тим жалоснији. *Угарска је туђ пашалук*, њени грађани који већма, који мање бесправни робови.

Јер и сами Мађари, далеко су од слободних грађана, само су њихови окови светли, мање стегнути, па их још не виде; а заслепила их је и привидна дата им надмоћ над нами.

Доћи ће време, стегнуће се окови, заболеће их љуто — али ће доцне битв.

Тражити узрок овом несретном положају Угарске, није тежак посао.

Замислите војску, која треба сложно да брани један град, а она се поделила у два дела и коље се међу собом Шта ће ту онда бити? Дође ли непријатељ пропала је и војска и град, — а непријатељ је в ћ ту.

НАШИ НАРОДНО ЦРКВЕНИ ФОНДОВИ.

IV. Манастирски фонд.

Овај фонд вуче своје порекло од темишварског сабора и требао би да је један од највећих фондова, пошто половина од манастирских прихода припада њему, али на жалост тих прихода нема, већ сваке године нађе се по који манастир, који га заједе до неколико хиљада за своје оправке

Чудно изгледа код управе манастира да ни један настојатељ неће из манастирских прихода предузети ни најмању оправку, већ чека да манастирске зграде скоро попадају и тада треба много већа свота за оправке, коју манастир издржати не може, али је зато ту манастирски фонд те овај фонд с године у годину настаје мањи, тако *да ће га у току од 20 година ако нв буде промене у управи и не стати сасвим*

Наши калуђери нису ни за стопу корачили напред, њихови рачуни изгледају исто тако данас као што су изгледали 1815 У њиховим рачунима од 1815. г. нема никаквих прихода који би се могли унашати у клирикални и манастирски фонд, па и данас нема тих прихода. Њихове потребе на кујне биле су исто толико велике као и данас и у опће рачун манастирски од 1815. год. ни у чем се не разликује од данашњег. Дугове су имали манастири и онда као што их имају и данас, само онда није било саборског одбора да им опраштa камате. Заиста таку сличност у манастирским рачунима из године у годину својствено је само калуђерима спровађати, а уједно је јасан доказ, да наши калуђери без разлике били они придворни или прости теже једној мети, *један им је задатак да што више шкоде школи и просвети.* —

С једне стране саборски одбор својим расипањем троши фондове, с друге стране манастири ништа не унашају, па није никакво чудо што наши фондови опадају. Саборски би одбор више учинио добра и уштеде манастирским фонду кад не би издавао манастирске рачуне на ревизију него их просто метнуо ad acta као беспредметне, ту би бар оних 500 фор. прелиминирани годишње на ревизију рачуна уштедио, овако потроши се тих 500 фор. а рачуни без икакве примедбе врате се као исправни натраг, осим ако има ког калуђера да је био управитељ манастира, па му треба ногу подметути и сметати му, да би се лакше могао какав други прогурати за владику. У таким приликама пребацује се на пр. дотичном настојатељу што је потрошио 1200 фор. на издржавање 5 до 6 сиромашних ђака, дочим беочински и други настојатељи троше хиљадама на . . . . . .

V. Школски фонд.

Ово је један од важнијих фондова, али по несрећи био је више пута изложен грдним губитцима. Првобитна његова управа није водила довољно бриге о њему, али напослетку њу (такозвану школску депутацију) не треба скоро ни осуђивати. У последње време те школске депутације почели су се Романи одвајати од нас, те се већ и због те парнице није могло савесно радити, а 1872. год подељен је овај фонд између нас и Романа. Фонд има да служи на издржавање сомборске препарандије, али пошто је мали, да издржава сам, то он доприносиа своту од 1885 фор. клирикалном фонду, који, осим што кикиндски диштрикт даје своту од 1333 ф., остало све доплаћује.

Почетак овог фонда налази се још у првим временима после сеобе наше у ове крајеве. Наиме одма у почетку показала се потреба једне школе, која ће спремати учитеље, те су се све опћине, осим границе, где су Срби живели, обвезале. да ће 10% од тадашње учитељске плате годишње уплаћивати у један фонд, који би имао временом издржавати српску препарандију, те је концем прошлог столећа и отворена била препарандија у Сентандреји, али ова је после и престала усљед новчаних неприлика. Ових 10% од учитељских плата или тако звана **10% аукта** може се казати да су до почетка деобе са Романима доста уредно плаћана. Кад је наша стара асистенција, а доцније саборски одбор примио овај фонд, нико није водио бригу о овој 10% аукти и остало би ово још и даље и гомилало би се непрестано, да нису Романи озбиљније почели радити на деоби, те је усљед тога примећено од стране угарског министарства, да има једна грдна свота неуплаћене аукте, па је и нуждан извештај од саборског одбора искало. По добивеном извештају, мађарско министарство наредило је својим политичким областима, да инкасују од дотичних црквених опћина. Јест, али сад је наступило питање, ко ће да плати ту аукту? Обвезнице, које служе као подлога за ту аукту издале су политичке општине, те политичке општине више не постоје. Данас је измена велика, па према томе та обвеза не терети више политичке општине, црквене општине пак нису се обвезале па нису ни дужне плаћати ту аукту, и тако ће постићи судба школски фонд, да ће до близу 50.000 форинти изгубити од своје главнице једино кривицом саборског одбора, што није одма у почетку решио питање о аукти. Да је саборски одбор још у почетку своје владе т. ј. још 1875. год. покренуо питање о аукти, кад је још било много мање, може се сигурно казати да је са две трећине мање било заостатка, лакше би се решило ово питање него данас.

Да пак саборски одбор врло мало води бриге о овом фонду, ево јасног доказа.

ПОДЛИСТАК

ГРАНАТА.

Успомена на опсаду Париза 1870-1.

Од В. Сардуа.

(Свршетак)

За то време отпочео је капетан да се удвара и да задобије госпођицу Гертруду, а држање њених родитеља ни мало му није сметало у томе послу. Госпођица је увек била исплаканих очију, а једног дана дошло је до оштријих речи међу мајком и ћерком, јер јој је ћерка пребацивала, што се за господином Робиларом заноси. Ову сам прилику једва дочекао да се за сироту децу озбиљно заузмем.

О новој години дочекао нас је господар Дутаљ раширеним рукама и ведрим лицем. Стратег „Танов“ потукао је принца Карла до ноге код Кореу-а пошто га је најпре у привидном одступању у заседу увукао.

Анатол је донео као поклон за нову годину једног зеца, кога је на напуштеном острову Ст. Данила у замку уватио; а капетан је предао госпођи Дутаљевој кутију са ушећереним воћем и то у пруском чакову.

„Драги пријатељи“ отпочео сам ја, кад сам до речи дошао, „и ја сам донео мали поклон и изненађење за нову годину. али исти још није приспео, а међу тим, ако је по вољи, да међу тим седнемо за трпезу, па да га тако сачекамо“.

Овај се предлог усвоји, и ми сви поседамо око стола и јели смо са врло добрим апетитом, и то тим више, што је за нову годину било заклано свинче, а ово је био у оно доба велики деликатес. Баш кад смо при кави били, те припалисмо цигаре, кад нам послужитељ саопшти: да је један топција донео мој поклон и у салону га оставио. Одма се сви упутимо тамо, где опазимо исти на столу, у плаветној хартији замотан.

„Шта то може бити?“ упита гђа Дутаљ

„Немојте се трудити да погађате, милостива госпођо“ рекох ја, „то је граната.“

„Граната?“

„Господар Дутаљ више пута ми је говорио како би рад био да има у својој кући праву правцату гранату а на моју молбу ево ми је мој пријатељ командир батерије једну овамо послао.“

„Доиста“ рече Дутаљ радосно изненађен, „то ми је била давнашња жеља. Ја ћу од исте за моју спаваћу собу начинити као притегу за затварање врата“,

„Али Бог те видео човече“, рећи ће узнемирено госпођа Дутаљ, „ако прсне“.

„Умирите се драга госпођо, мени је Ролан обећао, да ће пре него што ми је пошаље извадити из ње набој; у осталом ево и његова писма“.

Отворим његово писмо, које је код гранате лежало и које је на мене гласило, али тек што сам га почео читати глас ми стаде дрхтати, ноге ми се кратише и побледим, а то су сви приметили, те ме узнемирено почеше питати:

„За име божје, шта вам је?“

„Боже мој . . . ја сам . . . али чујте сами“.

И ја почнем читати писмо на глас: „Драги пријатељу! Ево ти једне гранате, коју си желео имати; на жалост, било ми је немогуће наћи топцију који би је знао и могао испразнити. Подај је дакле код пушкара у шеталишту код опере однети. и он ће је испразнити, јер је у том послу врло вешт. Пре свега напомињем. да будете врло пажљиви, јер најмањи потрес, може експлозију изазвати.“

Општи узвик страха прекинуо је моје читање.

„За име божје, носите ту ствар кудгод напоље,“ викаше госпођа Дутаљова, „та то је ужасне, у моме салону граната!“

„Па шта знам боже мој“ рекох им и хтедох гранату да узмем.

„Не дирајте, не дотичите се ње!“ био је општи узвик

„Мир, мир не бојте се! Тобџија, који ју је донео, тај ће је и однети.“

„Милостиви боже“, рећи ће послужитељ, који је ту стајао и као прут дрхтао, „тобџија је већ отишао.“

Нов ужас!

„Онда“, рекох, „ја ћу . .“

„То ти забрањујем,“ рече Дутаљ кратко. „Ти немаш толико снаге, да ову тешку гранату носиш до оперског шеталишта, него је можеш још у предсобљу или на степеницама испустити.“

Госпођа Дутаљ ухватила ме и кроз плач ми говори: „Не, не, ви не смете то чинити, то би и сувише било опасно, никако не допуштам.“

„Никако“, упадне Дутаљ. „то је војничка ствар, а једног срчаног војника, на срећу имамо; ево господина капетана . . .“

„Ја?“ упита капетан и пође натраг два-три корака.

„Ви, да богме ви, ви сте јаки као голијат, а и за такве ствари као наручен. Ви се играте са топовском ђулади, као дечак лоптом “

„Пардон! пардон!“ отпоче муцати капетан приметно блед, „али једну гранату . . . једну гранату . . . До ђавола! зар не можете чекати до сутра, па је онда дати да је однесу.“

„До сутра?“ повиче госпођа Дутаљ упла шено.

„Та ја онда читаву ноћ нећу моћи ока склопити од страха — боље идем у хотел да преноћим“.

Сада се и Анатол умеша и рече: „Будите мирни и останите код куће госпођо, ја ћу већ однети гранату“.

Дутаљ га стане задржавати: „Ви сте полудили драги мој, вашим болесним раменом хоћете да носите овај терет — или ваљда сте ради, да ова кућа у зрак одлети?

„Истина је“ одговорим „то није за болесника, да се напреже.“

„Никако другачије“, настави Дутаљ, „тако нека буде као што сам рекао, господин капетан мора је однети; само у њему имам поверења, да ово чудо из наше куће изнесе. Напред дакле капетане, однесите ту напаст и ослободите нас ове морије.“

„Свакако“, одговори капетан смешећи се, „и сам сам тако мислио, али ме прекидосте у говору — хтедох рећи, да је врло опасно да гранату носи овај младић, јер напољу је поледица, те би се могао омаћи, пасти — а граната би експлодирала и могла би десет и

Покојни владика Атанацковић дуговао је школском фонду извесну своту. После смрти његове враћена је ова свота школском фонду, и половина ове своте исплаћена је Романима. Наследници пок. владике Атанацковића покрену парницу против фондова и докажу, да је иста свота много раније враћена фонду и фонд изгуби парницу, те је наследницима морао вратити целу своту. Да је саборски одбор водио више бриге о овом фонду, он би у парницу ову увукао и Романе пошто се и они са половином партиципирају на ову своту и неби школски фонд буд је Романима већ у напред исплатио половину, туд још и наследницима вратио целокупну своту са тако огромном каматом.

VI. Учитељско-мировински фонд.

За овај је фонд велика штета, што се наши учитељи врло мало или боље рећи ни мало не заузимају. Они имају готов фонд, па да је мало више воље, од како је саборског устројства, тај би фонд могао бити трипут већи него што је данас.

VII. Фонд св. Саве

Основан је почетком 1894. год. а има да служи за издржавање основних школа у ужој Угарској. Кад је овај фонд основан подигнута је ларма како је патријарх поклонио 10.000 фор. овом фонду, кад тамо, то је само зајам од 10.000 ф. ком зајму служи као подлога 50 комада акција „Централног кредитног завода“ а камату од 6 % плаћа патријарх. Ово се не може сматрати као поклон тим пре, што у случају патријархове смрти зацело његови наследници неће вратити тај зајам већ ће оставити фонду св. Саве 50 акција. Да ли ће те акције „Централног кредитног завода„ у Новом Саду и после 5—6 месеци вредити толико, то не може нико примити одговорност на себе ни сада а камо ли после 2—3 год. Прилике у којима се налазимо не пружају бог зна какву гаранцију за дуг опстанак провинцијалним заводима, па били они како јаки и тако ће фонд св. Саве можда у место поклона патријархова од 10.000 ф. имати само 5000 ф а можда и ништа.

Кад се скупе сви прилози и поклон данашњег патријарха и сравне се са прилозима и поклонима једног митрополита Ненадовића, а особито митрополита Стратимировића, кад се узме у обзир време у ком су ова последња двојица били са временом данашњим, кад се узме у обзир да је Даљ под Стратимировићем носио нешто више од 60.000 ф. прихода а данас Даљ носи преко 300.000 ф. прихода, онда је дрскост она нотица у „Сиону“ да је данашњи патријарх учинио више доброчинства него ни један митрополит до данас. Та сви његови поклони укупно не изнашају као Стратимировићев један и то:

VIII. Фонд митрополита Стратимироовића за издржавање благодејанија.

Један капитал од 40.000 ф. представљао је вредност у трећем деценију овога века, као што данас представља капитал од 200.000 форината. Тада је вредност новца била много већа него данас, па кад се узме у обзир, да је у том добу митрополит Стратимировић поклонио српском народу преко 100.000 фор., онда је поклон данашњег патријарха са 60.000 фор. заиста незнатан поклон. Кад би садашњи патријарх хтео, као што воле да се мери са једним Стратимировићем, морао би српском народу поклонити бар по милиона. Треба да зна садашњи патријарх, да је у оно доба Стратимировићево, била цента брашна 2 цванцика, данас та цента жита кошта 4—5 форинти. Дакле каква је грдна сразмера новца с једне стране, а робе с друге стране? У времену када је митрополит Стратимировић живио и данас. У доба митрополита Стратимировића је вредност робе била незнатна према вредности новца, данас је пак обратно. Да је пак тако, види се и отуда, што се из овог фонда трошило на издржавање благодејанија постепено из године у годину све више, тако да је та свота од 1891. год. достигла своту од 3500 фор., ма да је под патријархом Ивачковићем и патријархом Германом достизао број благодјејанца *до стотине*, а под данашњим патријархом једва прелази *четрдесет*.

VIII. Фонд митрополита Стратимировића за зидање архиепископске резиденције.

Основан је са 40.000 фор. а нарастао је на 300.000 фор. Из овог фонда сазидана је резиденција· О овој градњи пустићемо да говоре стручњаци кад буде потпуно исплаћена и готова.

IX. Закладе.

Ово су већим делом стипендијске закладе и ту је већ основним писмом одређен број стипендиста из сваке закладе. Ове закладе постепено расту, о подели пак стипендија излишно би било говорити кад важи правило, ко има више протекције.

Остало би да се која рекне о *административним трошковима и парничним трошковима* заједно.

Но то ћемо оставити за други пут.

За сада нека је и оволико доста, па да упитамо господу из Српског Сиона: „Хоће ли бити од користи?“ Изволите, на вами је реч, и ми ћемо вам увек показати да сте на странпутици, ако мислите да је све злато, што се сјаје код фондова.

Политичке новости.

Србија. Краљ *Александар* је у прошлу суботу у вече стигао у Ћуприју, где је преноћио. Сутра дан је отишао пут *Јагодине*, где је стигао после подне. Краљ је путовао овуда због тога, што су ти крајеви поплављени. Поплава је на железничким пругама доста квара учинила а нанела је и велику штету поплављеном становништву. Железничке пруге се оправљају а за пострадале од поплаве купе се прилози по земљи. За купљење прилога образовао се одбор у Београду, коме је председник митрополит *Михаило*. Влада је одобрила 50.000 динара за поплављеие као припомоћ. Одређени су одбори по месни, који ће да процене поплавом проузрочену штету.

*

Француска. Лист „Фигаро“ пориче оне вести, што су их пронели неки иноземски листови, као да се у иноземству па и у Француској ради на томе, да се *Француска* приближи *Немачкој* на основу проглашења *Елзас-Лорена неутралним земљиштем*. Француска, вели „Фигаро“, далеко је од тога.

*

Немачка. Општа пажња је обраћена 2. тачци познате интерпелације центрума у немачком земаљском сабору, која гласи: *Шта је узрок томе да се уговор с Русијом од 1890-те год. није обновио.* Неки, који мисле, да су добро обавештени, веле, *да се на ово питање неће ни одговорити,* јер би одговор на то питање морао да гласи, *да је енглеском утецају пошло за руком, да лично нерасположење употреби у користи Енглеске.* У посланичким круговима се мисли, да ће *Херберт Бизмарк* да брани ствари свога оца.

*

Турска. Из *Цариграда* јављају, да је турским поповима на захтевање посланика великих сила наређено, да по џамијама придикују и народу турском препоруче, да се овај по дужности својој покорава заповестима султановим и појединих калифа, који заповедају, да Турци у миру и љубави живе са свима поданицима Неки од попова се противише томе, мислећи, да ће оваке придике рђаво утецати на Турке. У овим приликама се још апелира на пожртвовање турско, да би ови скупили што више новчане помоћи за набављање разних потреба турске војске. На хришћане су ове придике учиниле добар утисак.

— Са *Крете* непрестано стижу гласови, да је тамо наступило несносно стање због тога, што се одуговлачи уважење предложених и усвојених реформама

ИЗ НАЈЦРЊЕ ЕВРОПЕ.

Убијства, пљачке, отимачине и зулуми у Старој Србији, Арнаутлуку, Дебру и Маћедонији.

Написао Србин Србиновић.

(Наставак.)

У јулу о. г скупили се Арнаути и Турци у Скопљу у једну џамију и решише да све хришћане поубијају једног дана. За то дозна косовски валија Хафуз-паша и позове све поглавице и попрети им да ће их све секирама побити, ако се само усуде да припреме покољ. Пошто у Скопљу има доста војске, Арнаути су одустали од своје намере.

*

Турски конзул у Врањи, у Србији, пошао је у походе своме пријатељу кајмакаму (ср. начелнику) у Прешево (у Турској, приштински санџак) Кајмакам је и зашао пред госта са два официра но близу Прешева пресретне их чета Арнаута, убије консула на месту, а смртно рани она два официра (који су доцније умрли.) Кајмакам се бегством спасао. Кад Арнаути убијају турске консуле, каква ли је безбедност за руског консула у Призрену и српске консуле у Скопљу и Приштини?!

Зулуми у Августу 1895. године.

У Поречу су Арнаути напали у августу на попа српског Цветана из села Црешњева (у Поречу, Маћедонија), опљачкали га и хтели убити, али се он сретно спасао и сада је у Прилепу, не сме натраг. Власти не чине ништа.

*

21. Августа, Арнаути из Дебра нападали су на српско село Лабуниште (Дримкол-Охрид). Отерали су 360 волова и крава. Сељаци Срби нападну Арнауте, убију неколико и врате кући своју стоку.

*

У Приштини је осуђен један турски официр на 15 дана затвора, што је доказано да је он покрао српску цркву у Каменици, а у Призрену је осуђен неки Бабарогић, Србин, на шест месеци затвора што је хтео да оправи и сагради српску цркву на Бистрици.

*

Арнаушки упад у Србију 1896. год.

(Јануар — Јули).

Већ годинама упадају Арнаутске чете на земљиште Краљевине Србије у округу топличком, врањском и ужичком. Безброј је погинулих српских поданика и штете. Да побележимо овде само упаде у 1896. г. и то само у округ топлички:

Ноћу између 19. и 20. јануара о. г. прешли границу и украли кобилу Милићу Милутиновићу из Бабица.

7. фебр. — 33 козе Јосифу Петровићу из Мијоковића.

Између 4. и 5. марта — по једну краву Миленку Дамјановићу из Пораде и Спасоју Ристићу из Лукове.

7. марта убили Радоја Богдановића у Селови и украли му 7 грла говеди.

Између 7. и 8. украли кобилу Мијату Васићу из Данковића.

9. марта пресрели за „Соколов вис“ Николу Бојовића, из Крчмара, отели му коња, а њега, да се преваром није спасао, хтели убити.

Маја украли 3 коња Станку Боровићанину из Кутлове.

8-мог маја отели 3 вола Лазару Радовановићу из Бачича.

13. маја извршили напад на село Кутлово и убили И. Веселиновића.

Између 27. и 28. маја украли 2 вола Ђ. Марковићу из Борањца.

Између 10. и 11. јуна украли једног коња Милићу Јовановићу из Лискове.

(Наставиће се.)

Автономне вести

Саборски Одбор у седницама својим, држаним дана 23., 24. и 25. октобра о. г. под председништвом патријарха Георгија решио је по „С. С.“ и ове предмете: За преминулим заменником чланом Саборског Одбора Јустином Коњовићем изразио је Саборски Одбор сажалење уз усклик слава му, те је уједно наредио, да се сажалење покојниковој породици достави. — Кр. угарски министар-председник као и министар богочасти и јавне наставе учинили су расположење и свима својим подручним областима наредили, да се заостали саборски трошкови и верозаконски приноси од немарних црква. општина овршним путем до краја ове године истерају, услед чега је Саборски Одбор упутио подручне епархијске административне одборе, да о свима тим дуговинама потребне исказе политичним властима на расположење ставе. — Услед замолбе кр. уг. министра председника, да му се сви списи, који се на зидање патријарашке резиденције односе доставе, одговорено је да ће се тој молби задоста учинити када се колаудација коначно спроведе и одобри. — На захтев истог министра председника, да се основно писмо закладе Данила и Јулке Бањанина за ученике виших богословских наука сачини и на одобрење поднесе, одговорено је, да је упитно основно писмо не само сачињено него је исто и од надлежне хрв. слав. далм. земаљске владе одобрено; — у погледу пак основних писама оних заклада, које још у живот ступиле нису и о којима по томе ни основна писма до данас још сачињена нису бити могла, одлучено је на захтев истог министра председника, и о тим закладама, у колико је могуће, основна писма сачинити и на надлежна одобрења поднети — На захтев истог министра, да му се основно писмо штипендијске закладе Јована и Марије Трандафил на одобрење има поднети, одговорено је, да је таково министру богочасти и јавне наставе још у току 1893. г. поднесено, но да од тог доба оданде никакво расположење овамо није приспело. — Кр. уг. министар председник изволео је на пређашњу представку Саборског Одбора поново наложити, да му се годишњи прорачун и Саборског Одбора имају редовно подносити, но Саборски Одбор је и овом приликом остао на пређашњем свом становишту, по којем се прорачуни само по Сабору установљени, а никако и по Саборском Одбору састављени годишњи прорачуни, имају подносити министарству. — На представку Саборског Одбора у погледу закладе Васе Радосављевића, којом је г. министар богочасти и јавне наставе умољен, да од свога захтева гледе ревизије рачуна ове закладе одустане, одговорио је исти министар, да од тог захтева одустати не може, услед чега је Саборски Одбор ради поднашања нове представке потребна дата набавити одлучно. — Од кр. уг. министра председника уступљена Саборском Одбору тужба суспендованог помоћника у књиговодству фондова Стевана Павловића, коју је овај после суспензације своје поднео истом министру против Саборског Одбора, коју је, судећи по језичним исправкама у њој руком Ј. Грујића чињеним, исти Ј. Грујић и саставио, и која кипти од неистинитих извода, употребиће се дисциплинарном поступку против тужитеља. — Мањак парохијске дотације у горњо-карловачкој дијецези за г. 1896. у своти од 3714 фр. 80 нч. дозначен је на исплату из неприкосновe-

---

петнаест особа убити — најбоље би било, да је колима однесе.

„То је истина“ на то ће Дуталь, „али је кола у овом моменту врло тешко наћи и добити, јер су сва за војску употребљена те их приватно и не можеш добити“.

„Молим лепо“ рече капетан „Генерал Шмиц који ме је овде до вас довео, руча овде у комшилуку код Бребанта, кола очекују ме на улазу у гостионицу. Ја ћу одма да га замолим, да ми кола уступи, јер смо добри пријатељи и свашта ће ми за љубав учинити, само кад шта хоћу; ето ме дакле за неколико минута, најдуже за четврт часа натраг“.

„Брзо, брзо“, викну госпођа Дуталь још увек дрхћући „јер док не дођете умрећу од страха, — пожурите!“

„Ево летим милостива госпођо!“

Капетан сад брзо узме свој огртач и капу и стрчи низ степенице на улицу. У салону владаше још увек велики страх. — Госпођа Дуталь колебала се: Или да побегне или да пази на гранату. „Било би најпаметније, да сте мене пустили, па да сам гранату однео, до сад би било све у свом реду, — тако рече Анатол“.

„Ћутите“ осече се Дуталь, на њега, „боље је да то капетан однесе“.

„Боже мој, само да се што пре врати“, — кукала је госпођа Дуталь.

„Будите милостива госпођо уверени, да тај господин капетан неће никако више ни доћи, и ви га можете још дуго и дуго чекати да изврши оно, што је обећао“, рекох госпођи Дуталевој.

„Шта, зар се он неће више повратити?“

„Неће, драги моји: јер да он до Бребанта оде треба да је отишао на десно, а као што сам кроз прозор видео, господин је капетан у место да је отишао тамо, упутио се на противну страну, и то тако брзо, као да га је неко гонио.“

„То не може бити? — А шта би то и значило, да је тако?“

„То значи толико драги моји пријатељи, да је тај ваш капетан једна проста лажа и опадна варалица, а уз то и кукавица и ја се од срца радујем, да сам тога смутљивца од тако поштене куће отклонио и то помоћу ове гранате“.

У том зграбим један албум за фотографије и треснем колико сам игда могао по гранати што је ту лежала, која се у хиљаду комадића распадне. — Граната је била од чоколаде и разлетела се по свој соби.

На ово присутни прснуше у неописани смех, а на оваку експлозију гранате. Сви беху радосни и изненађени, а нарочито госпођа Дуталь, која се повратила од страха и хтеде ми се о врат обесити, да је нисам од тога задржао.

После три месеца венчао се Анатол са госпођицом Гертрудом — и сада ће за кратко време да светкују своје сребрне сватове.

За господина „капетана Робилана“ никад од то доба ништа нисмо чули, а никада га више нисмо ни видели.

Превео **А. Пл.**

ног фонда. — На молбу удовице почив. пароха сегединског Ђ. Ј. као и пароха опатовачког Ј. Бл., да им се мировина односно припомоћ из свештеничко-удовичког фонда подели, изискан је извештај од надлежних епархијских управа у том правцу, да се пре свега има извидити, да ли су дотични свештеници били чланови свештеничко-удовичког мировинског фонда. — У погледу мировине пароха Ст. М. упитана је надлежна конзисторија, да ли је решење њено у погледу његова умировљења правомоћно. — Професорима М. А. Ј. и А. Ј. подељене су потпоре за штампање састављених по њима књига. — Штипендије из клирикалног фонда по 120 фор., ради спремања за свештенички чин подељене су оним гимназистама VII. и VIII. разреда, који су се обвезали, да ће у својим надлежним епархијама, пакрачкој и горњо-карловачкој по свршетку својих наука као свештеници служити, те су за такове изабрани: Петар Рашета, Ст. Вукавић, Ст. Бубић; осим тога подељене су штипендије са 200 фор. неким богословима који ће слушати богословске науке у задарској богословији, а 24 рици богослова у Карловачкој богословији по 120 фор, по предлогу богословског професорског збора, а штипендија Данила и Јулке Бањанина од 300 фор., пошто се на истој пређе изабрани Стеван Брахус захвалио, подарена је у смислу предлога обитељског већа, Гедеону Вурдељи богослову, — Услед извештаја г. епископа далматинско истријског Никодима Милаша, да је Јован Кукољ богослов IV. године у Задру, који је штипендију Зелићеву уживао, у току ове године за свештеника рукоположен, и тиме ово штипендијско место упражњено остало, изабран је по предлогу и молби истог епископа, на то место Марко Радиловић из Голубића. — Услед извештаја патроната новосадске гимназије, да црквена опћина тамошња није вољна ни поред најповољнијег зајма зграду новосадске гимназије према садашњим потребама проширити, но је шта више изјавила, да нема ништа против, да зграда заједно са земљиштем у властитост гимназијског фонда пренесе, одлучено је пре свега изискати од патроната основно писмо о поменутој гимназији. — Пошто је старатељство новосадске гимназије отказало стан епископу бачком и пошто је за исти стан од досадашње своте већу најамнину изискало, то је решено стан и по ту већу најамнину задржати за епископа дотле, док се у погледу зидања резиденције епископске ствар од надлежног Сабора не реши. — Пошто је резиденција епископска у Будиму довршена, то је изаслан члан Саборског Одбора Др. Н. Максимовић и Евг. Думча епархијски епитроп, да помоћу стручњака колаудацију обаве; уједно је наређено, да се станови под најам издаду. — Осим свију ових предмета дозначене су многе своте за школске потребе при учитељским школама као и плате новоизабраним професорима на препарандијама; даље подељене су мировине изнемоглим свештеницима Николи Ковачевићу пароху у Илинци и Ст. Гојковићу протојереју и пароху у Шиклушу. — Узето је на знање да је фишкал реализовао фундацију Теофановићеву за стипендије препаранада у Сомбору, те унео у благајну фондовску готовину од 20 хиљада форинти. — Рачуни бившег мандатара будимског Г. П. издани су књиговодству народно-црквених фондова на испитивање. — Члан-заменик Саборског Одбора Мих. пл. Рогулић поднео је извештај о рачунима манастирским, те су неки повраћени епархијским административним одборима, да у смислу извештаја поступе. — Члан Саборског Одбора др. Теодор Недељковић поднео је извештај о састављеним инвентарима у обзиру у Карловцима налазећи се митрополитских добара. — Подељене су припомоћи неким свештеницима у сврху допуне свештеничке дотације. — Учињена су расположења у погледу издатих под закуп залишних парохијских сесија, као и у погледу фишкалских извештаја и мњења о многим правним стварима; а поред тога одобрени су и зајмови у своти од 140 хиљада форинти. — У идућој седници Саборског Одбора, која је сазвана за 12. (24.) децембар ове године, предузеће се расправљање предмета, који спадају на припреме за предстојећи народно црквени Сабор.

ШТАМПАРСКИ МОНОПОЛ.

V.

Дакле тајанствено покривало је пало, велеможни господин поджупан *Јурковић* нам очитао, да је на челу „лајбжурналског конзорцијума“ штампарије „Сремских Новина“ нико други, него баш сам велики жупан жупаније сремске пресветли господин *Ервин пл. Чех*!

Дакле сад имају наши штампари у Срему новог колегу, сад би требало да пресветли господин Чех још обуче „раденичку блузу“ па да узме такозвани „винкелхакен“ (један алат што га слагачи употребљавају) у руке, па да у жупанијској скупштини председава, а наш велеможни „гешефтсман“ г. поджупан Јурковић да узме његове ценовнике који су пуни „приштедње“ и „јефтиноће“ као у апотеци, па да господа онда својим скупштинарима још извешћују шта су у корист наших опћина урадили, како су исте усрећили, да сад своје тисканице уз најјашарске цене куповати морају, па како је то лепо и красно свој „лајбжурнал“ имати, још кад га народ издржава — како је наш пресветли господин велики жупан Чех племенит човек који из чистога родољубља тај лист и ту штампарију — за опћинске новце — издржава и како су кукавне опћине путем наредбе баш силом приморане великом жупану џепове пунити и хтели не хтели да *баш морају* у штампарији г. великога жупана Ервина пл. Чеха уз најјашарске цене своје тисканице куповати; — то ти је брате лепо, то ти је брате красно и како то наш велеможни гешефтсман вели, „строго реално и солидно“!

Дакле „сервус колега Ервине!“ могу сад наши штампари нашем великом жупану довикнути, па зар си и ти брате отишао међу штампаре? Јест, гешефт је гешефт; па зашто не би и један велики жупан, где се лепа хасна указује и нешто мало гешефтовао, а особито кад још опћине морају на његову заповест и на заповест његовог поджупана — јер су им читаву легију „наредаба“ у том погледу у жупанији створили и издали, — уз најјашарске цене баш у тој радњи где је пресветли господин велики жупан главни ортак, своје тисканице куповати!

Па јел то лепо, јел то поштено пресветли господине? Како се то слаже са вашим кавањерским карактером да ви као један велики жупан и богати властелин, кукавне опћине исисавате?

Како се то слаже, да ви као један велики жупан „гешефт“ терате и нашим кукавним штампарима, управо рећи, лебац из уста отимате?

А зар су вас зато као жупана у Срему наместили, да ви гроф Елц и т. д. ваше џепове, са опћинским новцем пуните па да се још већа обогатите, а да све штампаре у Срему, са свим уништите?

Како то изгледа, кад онај велики жупан, који би требао, да на опћински новац пази, да опћинско добро чува, управо путем указа заповеда, да се опћински новац расипа и да се њему и његовом богатом грофу Елцу као његовом „компањону“ опћинским новцем џепови пунити морају?

Заиста ово је уникум у нашој целој држави, да један велики жупан који би требао да штити и да брани слободни обрт и трговину, да он управо то начело уништава и један „монопол“ привилегише, који је штетоносан за наше штампарске обртнике, а нарочито за наше опћине, коме је смер и циљ ништа друго само да великом жупану и његовим компањонима џепове пуни, да за свој „лајбжурнал“ сигурну субвенцију имају.

Други жупан би зацело против таковог неправедног монопола устао и таково подузеће „a priori“ уништио и не би за цело допустио да се слободни обрт са ногама гази. А шта ви и ваш поджупан радите?

Лепо мирно сте руке у џепове стрпали, па се лепо смејете како наше кукавне опћине морају да играју како ви то хоћете, јер је апарат удешен пак функционира по вашој вољи, сви котарски предстојници и опћински чиновници су добро тероризирани, па морају хтели не хтели по вашем „бефелу“ за вашу „лајбжурналску штампарију“ радити, да се код вас тисканице, за скупе новце куповати морају, да само опстанак вашега лајбжурнала обезбедите.

А јесте ли се ви побринули, шта је са оном шећерном репом, што је наш кукавни народ у Срему покушао сејати? је сте ли се ви о успеху тога уверили? колико процента шећера има у ње? колико је по ланцу родило? — Како ми се чини ви сте пресветли господине уједно и председник господарског друштва у Осеку, као такав ваљада вам је веома добро познато, да је то друштво по нашим опћинама семе шећерне репе лане разделило, да наш кукавни народ који је са филоксере и онако пропао, да на зараженом земљишту покуша шећерну репу сејати, па ако буде каквог успеха, то ће се онда у Славонији односно у Осеку шећерна фабрика зидати, где ће се та репа потрошити.

Репа је сејана и хвала Богу и добро родила била, — а где сте ви? и где је ваш поджупан? а шта сте урадили са том репом? Ништа и опет ништа! нико није ни питао нашега сељака и наше економе, нико се ни старао није да се бар нашем сељаку нека отштета или каква награда за његов труд даде, те је тако наш кукавни народ — кад је видио да се нико за то не стара, да нико ни не пита шта је са репом, покушао исту кравама да даје, а кад је свет, видио да и краве ту храну неће, побацао је репу на ђубре. — Ово сам вам само мимогред од ваших мана навео, да вам докажем да се ви и ваш поджупан за наше господарство и још за таку важну грану истога, ништа не брините, али где се тиче вашега џепа, где се тиче наше опћине исисавати, ту сте се ставили на чело тога лихварског подузећа!

А зашто нисте и за ту репу наредбу за наредбом, заповест за заповешћу вашим котарским предстојницима издали? Па зашто нисте и у тој ствари један „конзорцијум“ створили који би бар ту репу купио, и који би може бити почео мало по мало исту у пушници сушити и на покус у једну фабрику за израђивање послати да знамо на чему смо? Дал је вредно шећерну репу код нас сејати или не? Али то је ваша и вашега поджупана девета брига, јер од тога ви никакве хасне ни користи немате, од тога се још неда никакав „лајбжурнал“ издржавати, а другим породицама лебац отимати, за „вухерске цене“ тисканице опћинама продавати, то знате боље!

Кад други људи „вухеришу“ они подпадају под казну, али кад наш пресветли госп. велики жупан прави „вухерај“ у својој штампарији тера, то сме бити, јер такова висока господа имају на то „привилегију“, они су за своју заветрину са више стране сигурни.

Да други чиновници или какав опћински бележник, уз своје званије какав „гешефт“ тера, он би одавно већ своје службе од вас лишен био, али, кад пресветли велики жупан уз своје звање још и „гешефт“ тера у коме се још опћине најјашаре, то сме бити, све је то „строго реално“ и „солидно“, како то наш велеможни гешефтсман вели.

А да читалачка публика опет види како се већ и сама та „лајбжурналска штампарија“ са неким правом и у заповедајућем тону, позивајући се на свог великог протектора управо захтева да се код ње тисканице, а сад већ и увезивање књига и т. д. набавити мора, шаљем вам опет неки жути „циркулар“ у којем се та вухерска штампарија, одма у почетку на „напутак велеславне кр. жуп. области“ позива; то је тако рећи „per muss“ хоћеш, нећеш, мораш код мене твоје тисканице и увезивање наручити:

Slavno obćinsko poglavarstvo!

Po nalogu veleslavne kr. županijske oblasti u predmetu dobave tiskanica za slavna občinska poglavarstva, čast nam je slavnoistim u prilogu dostaviti „Naručbenicu“ sa uljudnom zamolbom, da istom kod učinjene naručbe tiskanica poslužiti izvoli.

Kako će slav. obćinsko poglavarstvo razabrati, udešena je „Naručbenica“ (са вухерским ценама) veoma shodno te valja u rubrici za uvez naznačiti da li treba koju tiskanicu tvrdo ili mehko uvezati, a isto tako valja u opaski eventualne želje navesti. (Дакле та господа већ даље иду и већ увезивање захтевају, јер се држе за то овлаштени.)

Na rubrumu „Naručbenice“ valja samo prazne prostore izpuniti, te zatim dostaviti slav. kotarskoj oblasti na dalje uredovanje.

Ujedno upozoriti nam je slav. obćinsko poglavarstvo, da potrebne uveze za tiskanice káo što su: uručbeni zapisnik, kazalo blagajničke knjige, propisnik, i sve ostale uveze s a m o k o d n a s nabavi, jer smo opetovanim proširenjem knjigoveznice kao i nabavom najnovijih strojeva mogući raditi najsolidnije uz najjeftiniju cienu. (То смо видели из најјашарског ценовника.) — Uprava tiskare „Sremskih Novina.“

Дакле сад је дошао ред на наше независне посланике жупанијске скупштине, *да устају против тог вухерисања и исисавања наших опћина и да свој глас против те неправде дигну и да питају мало, да ли то сме бити, да први као „шеф“ ове жупаније, „гешефт“ тера и дали ће се то исисавање појединих опћина, и уништавање наших штампарских породица и надаље терати? дали сме један поджупан, обћинске чиновнике терорисати и њих приморати, да они* силом морају баш, *том „вухерском конзорцијуму“, на чело коме, сам велики жупан стоји, џепове пунити? и докле ће се још тај ашенташ на опћинску кесу терати? ми држимо да се ваљада још у посланичким круговима налази доста мужева, који ће имати смелости против тога „привилегисаног зулума“ устати и обћинско право и слободни обрт бранити. — Јесенска скупштина иде, устајте господо! Осветлајте ваш образ!*

Вести из места и са стране.

Београдски глумци и управа. Више београдских глумаца међу њима и Љ. Станојевић, Миљковић и Ил. Станојевић поднели су управи београдског позоришта меморандум у ком моле, да им се плате повисе и да се у погледу поступања од стране редитеља, благајника, ликовође и т. д. поступа према глумцима како заиста углед вештака изискује, а не као са каквим ко медијашима. Глумци су молили, да се њиховим захтевима до 1. новембра о. г. удовољи, но пошто то од стране управе није учињено, поднели су оставке. Пре овога дао је и Раја Павловић оставку, што је дошао у сукоб са ликовођом. Сви ови глумци подићи ће арену код Коларца и тамо давати представе. Колико је управа позоришна у овоме погрешила, показаће најближа будућност, али да није мудро напуштати тако ваљане снаге, то стоји.

Књижница велике школе у Београду. Министар просвете одазвао се захтеву Академског Савета, да се доведе у ред књижница Велике Школе, и упутио је једног гимназијског предавача да помогне при сређивању књижнице.

Виша женска школа у Љубљани. 28. октобра отворена је виша женска школа у Љубљани у Крањској, којој је покретач *Јосип Горуп*, који је у своје време положио 350.000 динара као основни капитал за тај завод. Свечаност ову отворио је *Хрибар* прикладном беседом. Затим је говорио управитељ школе Ловро Пожар После тога је наступила забава.

Московска клиника. У прошли уторак свечано је московски владика Тихон осветио и отворио у Москви клинику за болести грла, ушију и носа, коју је о свом трошку подигла гђа Базанова. Базанова је цотрошила на грађење ове клинике 515.000 рубаља.

Нови руско-кинески зајам. Пошто је Русија добила привилегије за градњу железнице преко Манџурије, то је отпутовао заменик директора владиног финансијског одсека Шинов у Јалту, да утврди што треба, да се закључи нов руско-кинески зајам, са којим Русија жели да помогне Кини и да јој се тако покаже благодарна за уступке у Манџурији са погледом на градњу руских железница.

Цигани украли девојку. Нестанак једне мале девојке у Изабела-улици у Пешти, произвео је страшно узбуђење, у толико јаче, што се као посигурно држи да су је Цигани украли. Три и по године стару Елизу ћерчицу архитекта Јована Силађија који станује у Изабела-улици бр. 2. послала је у вече мати у једну малу трговину, и од тог доба о њој нема ни трага ни гласа. У то време тумарали су истом улицом скитајући Цигани, и у томе лежи сумња, да су Цигани девојчицу украли. Полиција је напрегла сву своју силу и употребила је и жандармерију околних општина да Цигане пронађе.

Велики пожар. Јављају из Москве, да је на Коњушковском Переулоку беснио страшан пожар. Ватра се појавила у кући „Кола Јахача“ која је сасвим изгорела. Силан ветар који је дувао ширио је ватру све више и за непун сат било је више од десет других кућа у пламену. Штета је грдна. Сама кућа Кола Јахача осигурана је на 100.000 рубаља.

Несретан случај. Нића Милинков из Петрова Села кренуо се са сином у Чантавир на колима. Близо Чантавира кола се изврну и он испадне из кола тако несретно, да је скрхао врат и на мах остао мртав.

Кратке вести. У британском музеју у Лондону налази се најстарије љубавно писмо. Има му 3500 година. — Немачки цар поклонио је талијанском наследнику престола скупоцен мач. — Поморски подчасник Карло Фејук у Трсту задао је сабљом смрт својој неверној љубазници келнерки Марији Гасер. — Из Петрограда јављају „Келнским Новинама“, да је тамо ухапшено 40 ђака због политичне завере. — Сељачки момак Никола Павшић у Хртковци у Срему, убио је момка Ивана Голубића са којим је у завади био због неке девојке. — Ћуприју код Вишеграда у Босни, коју је године 1577. сазидао велики везир Соколовић, срушила је вода. До 150 кућа је срушено, а тако и ћуприја код Горажда. — Земаљска влада у Босни, забранила је календар „Србобран“ за Босну и Херцеговину. — У Паризу се убио социјалистички посланик Сантимије. Било му је тек 27. година. — Академски савет Велике Школе у Београду узео је у седници од 25. октобра, на знање закон, о изменама и допунама „Закона о устројству Велике Школе.“

Најновије вести.

Одговор на интерпелацију. На поднесену интерпелацију у немачком сабору у ствари Бизмаркових открића одговорио је у прошли понедељак немачки канцелар *Хохенлоје*, да му је немогуће дати обавештаја у ствари године 1887.—1890. између Немачке и Русије склопљеног уговора, пошто су преговори о томе вођени онда у тајности а и одлучено је, да се та ствар држи у опште у *највећој тајности*. Према томе не може се знати, кад истиче томе време. Међу тим може ко да каже, да су односи међу Немачком и Русијом онаки исти, какви су и пре били и да се нису изменили ни у чему. Одбија тврдњу да је енглеска политика имала каква утецаја на штету немачке политике. Немачко-руско пријатељство, вели, није ни часак престало, а тако исто добри одношаји постоје међу Немачком и њеним савезницима.

Трговина.

Нови Сад, 5. нов. Пшеница прве каквоће 7 ф. 50—— н. Пшеница средња 7 фор. 10—30 нов. Пшеница лакша роба 7 фор. —— новч. Наполица 6 ф. 50—— н. Јечам 3 ф. 20—40 н. до ф. — н. Зоб 5 ф. 20—40 н. Кукуруз у зрну стари 3 ф. 40—50 нов. Нови у клипу 2 ф. ——— н. Маст 60 фор. Сланина сува 60 ф., дебела паљена 60 фор. Све од 100 килограма.

Свињи угојени тешки . 50—— н.
„ средњи . . . 48—— н.
„ лаки . . . . 46—— н.

Све од 1 килограма.

Теоци . 30—36 н. по клгр.
Јагњци ——— ф. по пару.
Овци . . 8—16 ф. по пару.

*

Стање воде под Новим Садом.

4. новембра било је . . . 2·87 мет.
5. новембра било је . . . 2.82 мет.

Распис награда.

„Матица Српска“ расписује из задужбине *Јована Остојића и жене му Терезије рођ. Зозукове* за годину 1897. награду од 68 дуката, који су преостали од расписане награде од 100 дуката за засебне расправе „О појединим струкама књижевнога рада Павла Ј. Шафарика у колико се тај рад тиче нас Срба“ — за дело „*О српском сликарству*“, с роком до 31. дец 1897.

Уз ту награду од 68 дуката долази још добровољан прилог од 50 фор., који је др. Владимир Николић, адвокат у Земуну, на ту сврху обећао.

А за расправе за „Летопис“ расписује ове награде:

1.) 100 дуката за расправе или монографије из историје Срба у Угарској, с роком до 31. децембра 1897.

Награда је за сваку такву расправу или монографију 10 до 100 дуката према вредности и величини дела.

Уједно се напомиње, да су из ове задужбине с роком до 31. децембра 1897. расписане ове награде:

1.) „Живот и рад Саве Текелије“, — награда 50 дуката.

2.) Историја српске књижевности за школу, — награда 100 дуката.

3.) „Опширна историја и етнографија о Буњевцима,“ — награда 200 дуката. Рок 31. децембра 1898.

4.) „Историја српске православне цркве у Угарској,“ — награда 50 дуката.

Рукописе на расписане награде не могу писци шиљати под својим именом, него ваља да их означе натписом или знаком. Име, презиме, карактер и место, где писац станује, ваља написати у особитом писму, писмо запечатити и обележити га истим натписом или знаком, који је споља на самом рукопису.

Само ће се она писма отворити, на којима је исти натпис или знак, који се налази и на делима, којима се награда досуди. Остала ће се писма спалити.

Рукописи не враћају се.

Награда се тек онда издаје, кад писац поднесе дело наштампано, осим ако с „Матицом“ о томе што друго не уговори.

Писац је дужан од свога награђеног дела, кад изађе из штампе, уступити „Матици“ 25 комада.

Награђене расправе штампају се најпре у „Летопису“ а после остаје право и писцу и „Матици“, да их могу прештампати посебице.

Из главне скупштине „Матице Српске“, у Новом Саду 12. (24.) октобра 1896.

Председник „Матице Српске:“
А. Хаџић с. р.

Др. Милан Савић с. р.
секретар,

„Матица Српска„ расписује из фонда *Јована ил. Наке В. С Миклушког* за годину 1897. ове награде и тражи да за њих напишу:

I. *Ова дела*:

1., Роман, драма или шаљива игра, приповетка или новела из српског живота. Награда од 50 до 500 фор. — Рок Петров-дан 1897.

II. *За саставке за „Летопис“*:

1., Студија, монографија или расправа из српске историје.

2., Студија или расправа о бројном, привредном и просветном кретању народа српског.

3. Студија или расправа из српске књижевности.

4., Земљописна или етнографска расправа, или путописи по српским крајевима и земљама.

5, Студија или расправа о музичкој уметности у Срба.

Награда је за сваку такву студију, расправу или монографију од 50 до 150 фор. према величини и вредности дела.

Дела на расписане награде не могу писци шиљати под својим именом, него ваља да означе дела своја потписом или знаком. Име, презиме, карактер и место, где станује писац, ваља у особитом писму написати, писмо запечатити и обележити са оним истим знаком или натписом, који је споља на самом делу.

Само ће се она писма отворити, на којима је исти натпис или знак, који се налази и на делима, којима се награда досуди. Остала ће се писма спалити.

Рукописи се не враћају.

Награда се издаје тек онда, кад писац поднесе дело наштампано, осим ако с „Матицом“ о том што друго не уговори.

Награда се губи, ако писац не изда дело своје на свет за годину дана, и међутим није шта друго уговорио.

Писац је обвезан од свог награђенога дела, кад изиђе из штампе, уступити „Матици“ 25 комада.

Чланци и расправе за „Летопис“ као и награђене новеле и приповетке штампају се најпре, у „Летопису“, а после остаје право и писцу и „Матици,“ да их могу прештампати и посебице.

Према количини, преосталога новца „Матица“ је вољна примити и по вредности награђивати и друга научна популарно-научна и забавна дела, остављајући писцима на вољу, да могу слободно бирати предмет.

Нарочито се напомиње, да је славна скупштина овластила књижевно оделење и одбор, да могу издати награду и оним чланцима и делима, која дођу и мимо расписане награде или која су већ стигла, па се налазе на оцени, и то у течају године, и пре славне скупштине, ако књижевно оделење или одбор пронађе да припослати саставци заслужују награде.

Из славне скупштине „Матице Српске“ у Новом Саду 12. (24.) октобра 1896.

Председник „Матице Српске:“
А. Хаџић с. р.

Др. Милан Савић с. р.
секретар.

Јавна захвала.

Снашао ме големи удар судбине. У 75. години одузе ми негу, храну, зеницу живота мога и последње ми — од деветоро — дете

ЗОРКУ МИЛУТИНОВИЋЕВУ

учитељицу осн. школе у Иригу.

Нека ми нико не замери, што тек данас покушавам, да се захвалим свима онима, који пратећи је до вечне куће учинише, да ми бар каткад — сећајући се тужног часа, у коме увидох, колико је штовања уживала незаборављена ми ћерка у месту и околини — мало одумину болови од ране без пребола . . .

Хвала в п г. Митрофану Шевићу архимандриту оповачком, месним свештеницима в. п. г. Васи Николајевићу проти, п. г. Стевану Моловићу и п. г. Добривоју Моловићу који чинодејствоваху при тужном опелу.

Хвала п. г. Радовану Бабину кр. кот. предстојнику; г. г. др. В. Николајевићу кр. јав. бележвику, др. Мл. Лисавцу адвокату и свом осталом поштованом чиновништву, те учитељицама и учитељима са стране и овдашњем учитељском збору, с којим је моја мила Зорка 20. год. настављала и који је положио венац својој другарици на одар и био ми рука помоћи око приправе за тужни погреб, а равн. учитељу г. С. Радићу нека је хвала, што је покојницу тужним говором испратио у хладни гроб.

Хвала мес. црквн. одбору, који је са својим закључком показао, колико је ценио рад моје кћери.

Хвала свом многобројном поштов. грађанству иришком на искреном саучешћу у мојој тузи и које је отпратило своју учитељицу Зорку до вечне јој куће.

У Иригу, 30./X. 1896.

Анастасија Милутиновић
удова.

Огласи.

МОЈУ

ГОСТИОНИЧАРСКУ РАДЊУ

на главној пијаци у Сремским Карловцима сада у народно-фондовској а пре г. дра Петра Станковића кући издајем уз инвентар 1. децембра 1896. г. из слободне руке под закуп. Поближи увети могу се у свако доба код мене сазнати.

Споштовањем
577 2—3 Розина удова Марковић.

Оглас.

Кр. котарски суд у Земуну даје на знање, да је молба г. одвј. др. А. Бадаја у заступању Јосипа Остермана ради дужних 6993 фор. 30 нов. — дозволио овршну релицитацију некретнина оставине Антона Шабера на трошак намерног купца Стевана Жарића упис. грунт. улож. број 594.832 и 843 обћ. Земун, које ће се непокретности вредних на 26.615 фор 15 новч. продавати по уложцима, те ће се дражби изложити прво све непокретности улож. бр. 494 *и то свака стварност посебице*, уз вредност, како ће се ниже назначити, затим оне улож. број 832 и напокон оне улож. број 843., те ће се дражба обуставити, како тражбина — буде покривена, с тиме, да је процјенбена вредност ових установљена како сљеди:

А.) Непокретности улож. број 594.

а) Стварност I.

Кат. честица број 602. кућа број 759. са двориштем;

Кат. честица број 601. улаз у подрум;

Кат. честица број 3506. врт код куће;

у укупној вредности од 1012 фор.

б) Стварност II.

Кат. честица број 603. кућа број 760. са нузградама;

Кат. честица број 604. кућа број 760. са нузградама;

Кат. честица број 3507. ливада;

у укупној вредности од 23.262 фор.

в) Стварност III.

Кат. честица број 601. кућа број 1020., вредност 201 фор.

г) Стварност IV.

Кат. честица број 1570. кућа број 530., вредност 100 фор

Б.) Непокретности грунт. улож. број 832.

Кат. честица број 387., улаз у подрум кућа број 239. вредоост 1400 фор.

В) Непокретности грунт. улож. број 843.

Кат. честица број 598 кућа број 756. вреднвст 640 фор.

За ову дражбу установљен је један једини рок на дан *21. јануара 1897.* у 10 сати пре подне код овога суда.

Позивају се сви који би поменуте некрстнине купити желели к дражби, те се примећује, да ће се исте уступити ономе, који ће за њих највише понудити, без обзира на назначену им вредност, за тим да је купац дужан укњижене на њих дугове, на колико куповнина достигне, по напутку суда на се примити, и напокон да се остали дражбени увјети и исправе, на којих се наведена вредност добра темељи, па и грунтовнички издатак могу код овога суда угледати.

Позивају се напокон сви они који акопрем нису о дражби напосе обавештени, а ипак мисле да су уписну у главне књиге на горе наведене некретнине заложно право стекли, да то своје право тим сигурније прије продаје овом суду пријаве, што ће се иначе деоба куповине и без њих обавити, те ће сасвим себи приписати имати, ако се куповина намирењем других тражбина измири.

У Земуну 2. септембра 1896.

Кр. котарски суд.

8649. szám
Polg. 1896.

Hirdetmény.

Az ujvidéki kir. törvényszék közhirré teszi, hogy a magy. kir. államvasutak ujvidéki dunaparti vágányának kiépitéséhez igényelt s az ujvidéki 1-ső számu tjkvb n felvett s Ujvidék szab. kir. város közönsége tulajdonát képező 4394. és 4395. hr. számú ingatlanok illetve az ezekből igényelt területek kártalanitási árának megállapitása végett tárgyalási határnapul *1896. évi november hó 23. napjának d. e. 9 óráját* a kir. törvényszékhez tűzte ki, azzal, hogy az érdekeltek elmaradása a kártalanitás fölött hozandó érdemleges határozatot nem gátolja.

Kelt Ujvidéken, a kir. törvényszéknek 1896. évi oktober hó 19-én tartott üléséből. 574 2—3

Dr. Dević s. k.
elnök.

Gaál s. k,
jegyző.

СА 1. ФЕБРУАРОМ 1897. ПО Н. К.

издајем под закуп један велики дућан са станом заједно или засебно. Исти се састоји из 2 собе, кујне и великим магацином. Упитати треба у истој кући Нови Сад кисачка улица бр. 1.

570 3—3 **Софија** удова **Љубиша.**

ПРЕБЛАУЕР КИСЕЛА ВОДА најчистији алкаличан киселак у Алпима. Ванредно дела код застарелих катара у опште а особито код сувишне мокраћне киселине, застарелог катара у бешици, запаљења бубрега, а врло добро дела и против камена у бубрежној бешици. Састав њен и добар кус чини је уједно и најбољом дијететичном и освежавајућом водом.

Управа преблауерске киселе воде 521 12—30

Св. Леонхарт у Корушкој.

Мешовита трговина

ЈОВАНА ПАИЧИЋА и СИНА

У ДУНА АДОЊУ

потребује једног способног помоћника који је вешт у мануфактурној радњи, а такођер влада мађарским и немачким језиком, мора бити добар продавац, месечна плата 15—20 ф. уз то послуга, цело ордржавање, стан, кост и прање. Ступити може за 14 дана. Даље потребујем једног млађег помоћника, плата по способности. Ступити може одма 575 2—3

МАЛИ ОГЛАСИ.

За „мале огласе“ стаје свака ситна реч **један** новчић, а свака крупна **два** новчића. За оне мале огласе, где је назначена адреса, плаћа се сваки пут 30 новч. за жиг, а где нема назначене адресе **не плаћа се ништа за жиг**. Усмене обавештаје даје администрација **бесплатно**, а код писмених упита треба приложитиц општанску марку за одговор.

АПОТЕКА међу српским живљем са обртом од **3000 ФО**.. јесте одма на продају. Обратити се администрацији „Заставе“ 0572 2—6

ПАНТА ЈОВАНОВИЋ

„код црвене руже“ У НОВОМЕ САДУ „код црвене руже“

ГЛАВНА ПИЈАЦА БРОЈ 27.

У КУЋИ Г. ЉУБЕ СТЕФАНОВИЋА.

ВЕЛИКО СТОВАРИШТЕ

најмодернијих штофова за госпође од **27 нов.** до **3 фор.** по метру, пархета, свиле за хаљине и украсе, сомота, плиша, платна, шифона, дамаста, чаршава, салвета, цепница, завеса, јоргана, мадраца. Фланера, молдона, казана, марама свилених, фланерских и плетених, чипака, веза, пантлика, кошуља, крагнова, манцетни и шлајфни, за господу и децу, женског рубља и плетене робе, кишо- и сунцобрана, мидера и т. д.

Солидна, јефтина и утврђена цена.

Брза и тачна послуга.

Поруке са стране обављају се највећом тачношћу.

С поштовањем

Панта Јовановић

506 14—16

Главни уредник: др. Емил Гаврила. Одговорни уредник: Ђока Ђорђевић. Штампарија Ђорђа Ивковића.